

Številka: 00105-94/2020/6
Datum: 8. 10. 2020

Odgovor na poslansko pobudo Zmaga Jelinčiča Plemenitega v zvezi z omejitvijo razpisov za nevladne organizacije

Poslanec Državnega zbora Zmago Jelinčič Plemeniti je dne 10. 9. 2020 preko predsednika Državnega zbora Republike Slovenije Igorja Zorčiča Vladi Republike Slovenije posredoval poslansko pobudo v zvezi z omejitvijo razpisov za nevladne organizacije.

Poslanec uvodoma pojasnjuje, da nevladne organizacije večino svojih sredstev pridobijo na različnih razpisih ministrstev. Ker ima državni proračun zaradi epidemije relativno visok primanjkljaj, poslanec predlaga, da se znatno omejijo razpisi za nevladne organizacije. Nadalje poslanec navaja, da naj bi po nekaterih informacijah imele določene nevladne organizacije tesne odnose z uslužbenci ministrstev, ki so pristojni za pripravo razpisov in odločanje o prejemnikih državnih sredstev. Poslanec opozarja, da gre za hud konflikt interesov in visoke sume koruptivnih ravnanj. Ko nevladne organizacije prejmejo državna sredstva, poslanec navaja, da se uslužbencem »zahvalijo«.

Poslanec v nadaljevanju izpostavi, da je potrebno zagotoviti, da bo vsak razpis ministrstva podpisal minister. S tem naj bi se zagotovila politična odgovornost, poleg tega pa se bo po mnenju poslanca preprečilo, da bi se objavljali razpisi mimo ministra. Ker so na ministrstvih večinoma politični kadri, naj bi prihajalo tudi do namernih nagajanj politikom druge politične opcije.

Poslanec na koncu predlaga, da bi morala vlada pregledati vse razpise, na katere se prijavljajo nevladne organizacije in preveriti, ali so proračunska sredstva učinkovito porabljena. Kaj je država dobila v zameno za vsak proračunski evro? Poslanec predlaga, da se določen razpis ukine, če ni učinkav.

Vlada v nadaljevanju podaja odgovor na poslančevo pobudo.

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) pojasnjuje, da se javni razpisi, ne glede na to kdo so upravičeni prijavitelji, pripravijo, objavijo in izvajajo skladno z veljavno zakonodajo. Skladno z Zakonom o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617 in 13/18, v nadaljnjem besedilu: ZJF) država oziroma občina spodbuja razvojne programe in uresničuje prednostne naloge države oziroma občine. Postopek za dodelitev sredstev je na sistemski ravni urejen v ZJF, podrobneje pa v Pravilniku o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 50/07, 61/08, 99/09 – ZIPRS1011, 3/13 in 81/16, v nadaljnjem besedilu: PIPRS).

Na podlagi 106.h člena ZJF in v povezavi z 218. členom PIPRS postopek javnega razpisa za dodelitev sredstev vodi komisija, ki jo s pisno odločbo imenuje predstojnik neposrednega uporabnika (v primeru ministrstva minister), ki izvaja postopek, ali od njega pooblaščen oseba. Komisija mora pred odločitvijo o objavi javnega razpisa v zapisniku oceniti, ali je vsebina

razpisne dokumentacije pripravljena tako, da je mogoče pričakovati uspešen javni razpis. Komisija opravi strokovni pregled popolnih vlog, jih oceni na podlagi zahtev in meril, ki so bila navedena v javnem razpisu ter pripravi predlog prejemnikov sredstev. Na podlagi predlogov komisije predstojnik neposrednega proračunskega uporabnika ali oseba, ki jo je ta pooblastil za sprejetje odločitve o dodelitvi sredstev, izda sklepe o izboru prejemnikov sredstev (v primeru ministrstva minister). Komisijo sestavljajo predsednik in najmanj dva člana. V obsežnejših javnih razpisih, ko se razpisujejo sredstva za različna strokovna področja, je možno imenovati več komisij, ki so zadolžene za posamezna strokovna področja v okviru predmeta javnega razpisa. Predsednik in člani komisije morajo imeti ustrezno strokovno izobrazbo in izkušnje s področja, za katerega se dodeljujejo sredstva, ki omogočajo strokovno presojo vlog. Predsednik in člani komisije ne smejo biti s prejemniki interesno povezani v smislu poslovne povezanosti, sorodstvenega razmerja (v ravni vrsti ali v stranski vrsti do vštetega četrtega kolena), v zakonski zvezi ali v svaštvu do vštetega drugega kolena, četudi je zakonska zveza že prenehala ali v izvenzakonski skupnosti. Drugi elementi interesne povezanosti se presojajo v skladu s Kodeksom ravnanja javnih uslužbencev (Uradni list RS, št. 8/01).

Skladno s 106.i členom ZJF in v povezavi z 219. členom PIPRS mora biti objavljen javni razpis v Uradnem listu Republike Slovenije, Unije oziroma v uradnem glasilu občine, razen če ZJF ne določa drugače. Obvezne sestavine javnega razpisa so:

1. ime oziroma naziv in sedež neposrednega proračunskega uporabnika, ki dodeljuje sredstva;
2. pravna podlaga za izvedbo javnega razpisa;
3. predmet javnega razpisa;
4. zahteve in merila za kandidiranje na javnem razpisu in merila, s pomočjo katerih se med tistimi, ki izpolnjujejo navedene zahteve in merila, izberejo prejemniki sredstev;
5. višina razpoložljivih sredstev;
6. način financiranja;
7. način in rok za predložitev vlog;
8. postopek in način izbora;
9. minimalni multiplikator javnih sredstev oziroma pričakovani učinek vloženih javnih sredstev, če gre za povratna sredstva;
10. zahteva, da prejemnik sredstev pri porabi teh sredstev upošteva zakon, ki ureja javno naročanje, če so izpolnjeni pogoji, določeni v navedenem zakonu;
11. predvideni datum začetka in konca črpanja sredstev;
12. kraj, čas in oseba, pri kateri zainteresirani dvignejo razpisno dokumentacijo.

Skladno s PIPRS komisija opravi odpiranje vlog in strokovni pregled popolnih vlog ter jih oceni na podlagi pogojev in meril, ki so bila navedena v javnem razpisu oziroma razpisni dokumentaciji. Komisija o vseh postopkih vodi zapisnik. Na podlagi ocene vlog komisija pripravi predlog prejemnikov sredstev, ki ga podpišejo predsednik in člani komisije. Predlog prejemnikov sredstev se predloži predstojniku neposrednega uporabnika ali osebi, ki je od njega pooblaščen za sprejetje odločitve o dodelitvi sredstev. Predstojnik neposrednega uporabnika ali oseba, ki jo je ta pooblastil za sprejetje odločitve o dodelitvi sredstev, izda sklepe o izboru prejemnikov sredstev na podlagi predloga prejemnikov sredstev. V obrazložitvi sklepa mora biti odločitev utemeljena.

K dodatni transparentnosti prispeva tudi Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18), ki določa, da je vsak organ dolžan na spletu objaviti dokumentacijo na področju javnih naročil ter javnih razpisov za dodelitev sredstev, subvencij, posojil in drugih oblik sofinanciranja iz državnega ali občinskih proračunov. Na ta način se povečuje transparentnost in spremljanje porabe javnih sredstev.

Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/16) v 10. členu določa, da mora organ v svetovni splet posredovati dokumentacijo o najmanj naslednjih javno dostopnih informacijah javnega značaja v zvezi s postopki javnih razpisov, ki jih vodi:

1. javni razpis in razpisno dokumentacijo;
2. člane komisij za izvedbo postopkov javnih razpisov;
3. prejemnike in višino prejetih sredstev;
4. zaključno poročilo ali povzetek o poteku in rezultatih porabljenih sredstev.

Namen določbe je po eni strani zagotoviti, da nevladne organizacije lažje pridejo do informacij o razpisih, po drugi strani pa lahko javnost transparentno spremlja porabo finančnih sredstev na podlagi izvedenih razpisov.

Ministrstva so dolžna spoštovati načeli učinkovitosti in gospodarnosti, predstojnik odgovarja za zakonitost, namenskost, učinkovitost in gospodarnost razpolaganja s proračunskimi sredstvi. Kontrole javnih sredstev se izvajajo na načine, ki so opredeljeni v posameznih javnih razpisih in javnih pozivih, ter določeni v pogodbi o sofinanciranju. Skladno z 229. členom PIPRS morajo biti v pogodbi o sofinanciranju med drugim navedeni namen, za katerega so sredstva dodeljena, višina dodeljenih sredstev, terminski plan porabe sredstev, način nadzora nad namensko porabo sredstev, kot na primer spisek dokazil, ki jih mora predložiti prejemnik za porabo vsake posamezne vrste subvencije, posojila in drugih oblik sredstev, možnost, da uporabnik kadarkoli preverja namensko porabo sredstev ter način poročanja o poteku in rezultatih porabljenih sredstev v fazi izvajanja projekta ali programa oziroma najmanj zaključno poročilo in dolžnost neposrednega uporabnika, da spremlja in nadzira izvajanje pogodbe ter namensko porabo proračunskih sredstev, določilo, da mora prejemnik ob nenamenski porabi sredstev, sredstva vrniti v proračun skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi, določilo, da mora prejemnik obrazložiti in utemeljiti podaljšanje roka porabe sredstev glede na predvideni terminski plan, ker v nasprotnem primeru izgubi pravico do nadaljnje porabe sredstev.

Vlada na koncu dodaja, da je že v Strategiji razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva do leta 2023 (Uradni list RS, št. 37/18) določeno, da mora biti javno financiranje na vseh področjih pogojeno z doseganjem ciljev javnih politik ter spodbujanjem povezovanja in sodelovanja nevladnih organizacij tako na domači kot mednarodni ravni. Javno financiranje mora dosledno slediti načelom preglednosti, učinkovite porabe, zasledovanja javne koristi, kakovosti in ekonomičnosti. Vsi javni razpisi in pozivi za nevladne organizacije morajo biti ciljno naravnani, pri čemer morajo njihovi cilji izhajati iz ciljev javnih politik na posameznih področjih, pravih državnih pomoči in identificiranih potreb države.